

การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

The Development of Digital Technology use in Learning Management
of Teachers under the Chachoengsao Primary Educational
Service Area Office

¹ปราณี นิลเหม, ²ศักดิ์ชัย นิรันธทวี, ³อัจฉรา วัฒนานรงค์, ⁴โกศล มีคุณ

¹Pranee Nilhame, ²Sakchai Nirunthawee, ³Achara Whattananarong, ⁴Kosol MeeKun

¹⁻⁴หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻⁴Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, College of Management,
University of Phayao

¹Corresponding author, e-mail: Pranee_com@sstb.ac.th

Received: December 02, 2025; Revised: January 16, 2026; Accepted: January 20, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมุ่งเน้นให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ดังนั้น การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งมีองค์ประกอบในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอน การเข้าถึง และการจัดการข้อมูล การวัดและประเมินผล และการสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ โดยการพัฒนาครูจากปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย ปัจจัยภายในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดการโรงเรียน (School Management) ความพร้อมของนักเรียน ความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีของผู้บริหาร ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ความพร้อมของครอบครัวนักเรียน ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และปัจจัยด้านครู ได้แก่ ความพร้อมของครู ทักษะต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำเป็นต้องปรับตัวและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้อาจช่วยให้ครูมีทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ก้าวหน้าโลกยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาครู; การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล; การจัดการเรียนรู้

Abstract

This study aims to the development of digital technology use in learning management of teachers under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office. The study emphasizes enhancing teachers' ability to effectively integrate digital technologies into instructional practices in response to the rapid changes of the digital era. Teachers play a pivotal role in shaping directions and policies that promote the development of digital competencies necessary for effective learning management, which contributes to improving the quality of learning and supporting learners' holistic development in the digital age. Therefore, the development and promotion of teachers' digital technology use in learning management are essential. The components of developing digital technology use in teachers' learning management include instructional design using digital technologies, data access and management, assessment and evaluation, and the creation of online learning communities. The development of teachers' digital technology use is influenced by several causal factors, including internal school factors (school management, student readiness, availability of technological resources, and administrative support), external factors (family readiness, instructional support systems, and support from educational authorities), and teacher-related factors (teacher readiness, attitudes toward digital technology, and openness to adopting new technologies). The findings suggest that primary school teachers in Chachoengsao Province must adapt and integrate emerging technologies into learning management to prepare learners to effectively respond to multifaceted challenges in a rapidly changing world. The development of teachers' digital technology competencies will enable them to keep pace with advancements in the digital era sustainably.

Keywords: Teacher Development; Use of Digital Technology; Learning Management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง และการศึกษา ตลอดจนการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทำให้ประเทศไทย และประเทศต่างๆ ทั่วโลก จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อให้คนทุกช่วงวัยสามารถดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัล และเกิดการสร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตลอดจนสอดคล้องต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศไปสู่ดิจิทัลไทยแลนด์และประเทศไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 2) สถานศึกษาจำเป็นต้องขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่ดิจิทัล เนื่องจากโลกของการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันขยาย และปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้นักเรียนเฉพาะในห้องเรียนนั้นอาจไม่เพียงพอ ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ทำให้สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง (Napate, Maity & Baheti, 2020: 19)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 23) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการจัดการศึกษา ได้กำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามนโยบายการบริหารจัดการด้านการศึกษา โดยเฉพาะนโยบายด้านการพัฒนาครู ได้กำหนดตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล ได้แก่ Digital Literacy, Digital Pedagogy และทักษะการสื่อสารภาษาที่ 3 สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2563: 1) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้รับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ประกอบกับ ก.ค.ศ. ได้ออกหลักเกณฑ์การพัฒนาครู เพื่อให้ครูทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สุทัศน์ ภูมิภาค, 2558: 22) และกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลจากแพลตฟอร์มและช่องทางการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น DLTV, DEEP แล้วยังมีการส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ด้วยโปรแกรมต่างๆ เช่น Zoom, Google Meet, Microsoft Team เป็นต้น ซึ่งจัดเป็นการจัดการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2560: 174) ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ และครอบคลุมถึงการใช้ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การออกแบบสื่อ และการใช้เครื่องมือดิจิทัล รวมถึงการจัดหาแพลตฟอร์ม อุปกรณ์ดิจิทัล และอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพให้แก่โรงเรียนและการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู รวมถึงมีการพัฒนานวัตกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลอัจฉริยะเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้สอนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2568, [ออนไลน์], 25 เมษายน 2568)

แต่อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา (2566: 19-20) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในสถานศึกษาสู่ห้องเรียนเพื่อมุ่งพัฒนาครูให้จัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงกำหนดพันธกิจเรื่องบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลบูรณาการจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และกำหนดเป้าหมายว่าครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามความต้องการและความถนัด ดังนั้น โรงเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเน้นการพัฒนาครูแต่ละกลุ่มสาระวิชาให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับบทบาทของครู

ความหมายของบทบาทของครู

กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2563: 2) ได้กล่าวว่า บทบาทของครู หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้สอน ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุด การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะ หรือสมรรถนะต่างๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2556: 67) บทบาทในการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครู เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะ และเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา หรือประกอบอาชีพในอนาคต และถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

สรุปได้ว่า บทบาทของครู หมายถึง กระบวนการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก ชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน

ความสำคัญของบทบาทของครู

ครูในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นหลัก ตามแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2560: 120) กล่าวว่า ครูไม่ใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ทั้งการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า ผู้เรียนจึงไม่ได้เป็นเพียงผู้ฟัง แต่ต้องมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ทั้งการอ่าน การเขียน การตั้งคำถาม และการอภิปรายร่วมกัน อีกทั้งยังต้องลงมือปฏิบัติจริง โดยอาศัยความรู้เดิมและความต้องการของตนเองเป็นพื้นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ในทำนองเดียวกัน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 31) ได้ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้บรรยายมาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ให้นักเรียนใช้กิจกรรมเหล่านั้นเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ครูจึงทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้แนะนำวิธีการเข้าถึงองค์ความรู้ที่รวดเร็วและหลากหลาย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในห้องเรียน กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า Active Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ครูในยุคปัจจุบันไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้ แต่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตประจำวัน

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้สอนใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างหลากหลายตามบริบทสภาพแวดล้อม เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนการเรียนรู้ดิจิทัลจะมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบการเรียนรู้ (technology-based learning design) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสะท้อนผลการประเมินไปสู่การพัฒนาผู้เรียนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งนับว่าเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของผู้สอนที่จะเชื่อมต่อโลกออนไลน์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563: 8) นอกจากนี้ Hough, J.B. and

Duncan, K (1970: 144) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความ ฝึกฝน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือก เนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีการสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึง จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ และ 3) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่ เหมาะสมและสามารถในการวิเคราะห์ผลได้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งใช้ความรู้และความสามารถของผู้สอน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนอย่างรอบด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตและทำงาน ในโลกยุคใหม่อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีพัฒนาการ ที่เจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนและสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ การจัดการเรียนรู้จึงไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนา ตนเองอย่างรอบด้านและเตรียมพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (กุลิสรา จิตรชญาวนิช, 2563: 11) นอกจากนี้ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565: 87) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งจากเนื้อหาสาระที่ได้รับและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผ่านการออกแบบกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู กับนักเรียน เพื่อให้การเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่าสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยัง ต้องอาศัยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม และการประเมินผลที่ มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างรอบด้านและมีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเป็นกระบวนการ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่สร้างสรรค์ เสริมสร้างทักษะที่จำเป็น และเสริมสร้าง ประสบการณ์ที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

ความหมายของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนให้การเรียนรู้ เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2562: 8) ผู้สอนจะต้อง สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างหลากหลายตามบริบทแวดล้อมเพื่อพัฒนา ทั้งความรู้ใหม่และเทคนิค วิธีการใหม่ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้การเรียนรู้ดิจิทัลมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมี ทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ (technology-based learning design) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการสะท้อนผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งทักษะเหล่านี้มี

ความสำคัญอย่างยิ่งในการเชื่อมต่อโลกออนไลน์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ส่วน Omarsaib และคณะ (2022) ได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้สอนนำเครื่องมือและระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับภูษิต วงศ์หล่อสายชล (2555: 50-51) มีความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล หรือออนไลน์นับว่าเป็นการจัดการศึกษาผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้โดยไม่ต้องพบหน้ากันโดยตรงระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน ซึ่งวิชาที่เรียนอาจเกิดการเรียนการสอนพร้อมหน้ากัน (Synchronous) หรือไม่พร้อมหน้ากัน (Asynchronous) หรือทั้งสองอย่าง (Combination) ก็เป็นไปได้

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้สอนนำเครื่องมือและระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ ทั้งในการออกแบบการเรียนการสอนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และหลังการจัดกิจกรรมเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ และสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา โดยลักษณะของการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัล ให้สามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลอย่างน้อยหนึ่งเครื่อง เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งข้อมูลทั้งหมดที่ใช้เป็นสื่อกลางผ่านเว็บไซต์เว็บในการค้นหาข้อมูล และทรัพยากรการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถเข้าถึงการจัดการ การรวบรวม การสื่อสาร การประเมิน และการสร้างสื่อสารสนเทศให้ปลอดภัยและเหมาะสมตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ความสำคัญการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเทคโนโลยีมีบทบาทมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ และการทำงานเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรการเรียนรู้ได้ทันทีทุกที่ทุกเวลา การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556: 7) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอนมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ทั้งยังส่งผลเชื่อมโยงถึงกันในหลายมิติในด้านการพัฒนาทักษะการเข้าถึงแหล่งความรู้ และการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ครู ผู้บริหารและชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญช่วยในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การสร้างบรรยากาศที่พึงประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน และผู้เรียน และการเป็นเครื่องมือและสื่อกลางที่ช่วยกำหนดทิศทางการเรียนรู้ สร้างทัศนคติที่ดีและสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จทางการเรียนได้เช่นเดียวกันกับพิระวัตร จันทกุล (2559: 25-26) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญต่อการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพราะจะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับผู้เรียน และช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและปัญหาของผู้เรียน เช่น ปัญหาด้านเนื้อหาเวลาเรียน และปฏิสัมพันธ์กับครูได้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตรวมทั้งเทคโนโลยีในการสื่อสารเข้ามาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็น เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนในยุคที่กระบวนการเรียนการสอน

ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากรูปแบบเดิม ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ เพื่อให้สามารถออกแบบและดำเนินการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความหลากหลายในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน มีองค์ประกอบของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอน เป็นการประยุกต์ใช้เครื่องมือและทรัพยากรดิจิทัลอย่างเป็นระบบเข้ากับการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน และการเข้าถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน องค์ประกอบนี้ครอบคลุมการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ (LMS) ระบบการสื่อสารดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัลที่หลากหลาย ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล, 2563: 85)

2) การเข้าถึงและการจัดการข้อมูล เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการดูแล ควบคุม และใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยครอบคลุมตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางของวงจรข้อมูล โดยเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผน การกำหนดประเภทและปริมาณของข้อมูล การเลือกวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม การควบคุมการเข้าถึงการรักษาความปลอดภัยและความลับของข้อมูลไปจนถึงการจัดเก็บอย่างมีความรับผิดชอบ และการใช้ข้อมูลอย่างมีขอบเขตและมีจริยธรรม (Lin, 2009: 136)

3) การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตรวจสอบ วิเคราะห์และตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนา ปรับปรุง และรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียน รวมถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมิน เพื่อวินิจฉัยและวิเคราะห์ปัญหา การประเมินระหว่างเรียน เพื่อพัฒนาและการประเมินสรุปผลเพื่อตัดสิน (ฐาปณีย์ธรรมเมธา, อ้างถึงใน รัตนาวดี เทียงตรง, 2564: 50)

4) การสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการรวมตัวของบุคคลหรือองค์กรในพื้นที่ดิจิทัล เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยอาศัยหลักการของการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม การบริหารจัดการที่เป็นระบบ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกภายในเครือข่าย โดยใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น งบประมาณ ข้อมูล และเทคโนโลยีร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (สนธยา หลักทอง, 2563: 63)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการเรียนการสอน การเข้าถึงและการจัดการข้อมูล การวัดและประเมินผล และการสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ ซึ่งความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างรอบด้าน โดยการออกแบบการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือดิจิทัลช่วยให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่น เข้าถึงง่าย และตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน การจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ การวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยีช่วยให้สามารถติดตามและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแม่นยำ และการสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างบุคคลหรือองค์กรในสังคมดิจิทัล

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในสถานศึกษา ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา และปัจจัยด้านครู ดังนี้

1. ปัจจัยภายในสถานศึกษา หมายถึง เป็นปัจจัยที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการโรงเรียน (School Management) 2) ความพร้อมของนักเรียน 3) ความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี และ 4) การสนับสนุนของผู้บริหาร ดังนี้

1) การจัดการโรงเรียน (School Management) เป็นกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ทั้งบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และครอบคลุมถึงการวางแผน การดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการเรียนการสอน เช่น การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การอบรมครูให้มีความสามารถในการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล และการติดตามผลลัพธ์ของการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการศึกษา (จรีพร โชติพิบูลย์ทรัพย์, 2565: 361) รวมถึงการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์เป้าหมายโรงเรียน กำกับติดตามการปฏิบัติงานมีการให้การอบรมและให้ความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัลในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน (ธีรภัทร กุโลภาส, 2564)

2) ความพร้อมของนักเรียน เป็นความสามารถในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยลักษณะของการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ผู้เรียนมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมาย แสวงหาความรู้จากแหล่งที่หลากหลาย ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และประเมินตนเองเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 9) การพัฒนาตนเองนี้เกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนปรับเปลี่ยนทั้งวิธีคิดและวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Moore, 2019: 33)

3) ความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี เป็นการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความพร้อมทั้งในด้านอุปกรณ์ และโปรแกรมที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยฮาร์ดแวร์ต้องมีความเพียงพอ ทันสมัยและปลอดภัย ส่วนซอฟต์แวร์ต้องสามารถใช้งานได้สะดวก มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และสนับสนุนการทำงานของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุพจน์ สุทธารธรรม และณัฐพงศ์ พลสม, 2559: 16) ทั้งนี้ ครูควรมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สารสนเทศพื้นฐาน เช่น การจัดเก็บ สืบค้น และรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ (พีระวัตร จันทกุล, 2559: 25-26)

4) การสนับสนุนของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงานของครูทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาตนเอง โดยครอบคลุมหลายมิติ เช่น การสนับสนุนให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดหาอุปกรณ์และทรัพยากรดิจิทัล รวมถึงงบประมาณ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อบริบทการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562: 1)

ดังนั้น ปัจจัยภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้ครูสามารถปรับตัวพัฒนาวิธีการสอน และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา หมายถึง ปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพร้อมของครอบครัวนักเรียน 2) ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน และ 3) การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

1) ความพร้อมของครอบครัวนักเรียน คือ ความสามารถของสมาชิกในครอบครัวที่จะปรับตัวเรียนรู้ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและสมดุลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในด้านการเรียนรู้ การทำงาน การสื่อสาร และการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการดูแลปกป้องและพัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปริศนา กาญจนกันทร และสุพรรณิ ไชยอำพร, 2562)

2) ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน เป็นซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการเรียนการสอนผ่านเว็บ ประกอบด้วย เครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ดูแลระบบ โดยที่ผู้สอนนำเนื้อหาและสื่อการสอนขึ้นเว็บไซต์ โดยระบบ LMS มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ทั้งการสร้างบทเรียน การจัดทำหมวดหมู่เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียน การจัดกลุ่มผู้เรียน ตลอดจนการสร้างแบบทดสอบ การดำเนินการสอบ และการประเมินผลการเรียนได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ (ฐิติมา เจริญยิ่ง, 2559)

3) การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด คือ ความช่วยเหลือและทรัพยากรต่างๆ ที่ได้รับจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของบุคลากรหรือสถานศึกษา ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากร การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การสนับสนุนด้านกฎหมายและวิชาการ รวมถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 15) และการที่บุคลากรได้รับความเชื่อมั่นว่าองค์กรจะให้การสนับสนุน รวมถึงมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง จะรู้สึกพึงพอใจในงานและมีอารมณ์ทางบวกในการทำงานสูงขึ้นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (George & Jones, 2002)

ดังนั้น ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่อยู่เหนือการควบคุมของสถานศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความพร้อมของครอบครัวนักเรียน ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

3. ปัจจัยด้านครู หมายถึง ปัจจัยในการขับเคลื่อนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพร้อมของครู 2) ทักษะคิดต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) การเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ดังนี้

1) ความพร้อมของครู มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือและแพลตฟอร์มการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย (สมชนก ลดาตก, 2559: 17) ครูจึงต้องมีทักษะในการนำเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเรียนรู้แบบดิจิทัลเพื่อให้

กระบวนการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล (สงบ อินทรมณี, 2562: 358)

2) ทักษะต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในบริบทของการศึกษาเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจ มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ และความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การที่ครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สรายุทธ วรเวก, 2563: 7)

3) การเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีใหม่ คือ การตัดสินใจที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะของครู เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน (Rogers, 1995: 206-207) จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล การมีทัศนคติเชิงบวก และยอมรับเทคโนโลยีใหม่ทำให้เกิดประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ และความต้องการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูเกิดความสนใจและความต้องการในการใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิพร เหมือนศรีชัย, 2555: 38)

ดังนั้น ปัจจัยด้านครูมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในห้องเรียนความพร้อมของครู ทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีใหม่ของครูจะเป็นแรงผลักดันให้การเรียนการสอนในยุคดิจิทัลเป็นไปอย่างมีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562: 5-6) กล่าวว่า การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ แบบ Digital Learning คือ การเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทุกระดับ ทุกรายวิชา มีแนวทางดังนี้

1) การออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานร่วมกัน (Collaborative working) ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และอาจนำไปสู่การสร้างสรรคชิ้นงาน หรือนวัตกรรมที่ผู้เรียนสนใจ

2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ในลักษณะของการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized learning) ที่ผู้เรียนสามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของตนเองได้จะทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างหลากหลาย

3) การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้สอนต้องเตรียมไว้ล่วงหน้า ไม่ปล่อยให้ผู้เรียนสืบค้นเองแบบไม่มีทิศทาง

4) การจัดระบบ หรือขั้นตอนการเรียนรู้ให้ชัดเจนว่ากิจกรรม ลำดับแรกคืออะไร ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอะไร กิจกรรมลำดับถัดไปคืออะไร ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอะไร หรือกิจกรรมใดไม่ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนติดตาม หรือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน

ฐานิย์ ธรรมเมธา (2564, ออนไลน์) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการในการกำหนดสภาพของการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การใช้สื่อ (media utilization) เป็นระบบของการใช้สื่อ แหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียน โดยใช้กระบวนการที่ผ่านการออกแบบการสอน 2) การแพร่กระจายนวัตกรรม (diffusion of innovations)

เป็นกระบวนการสื่อ ความหมาย รวมถึงการวางยุทธศาสตร์ หรือจุดประสงค์ให้เกิดการยอมรับนวัตกรรม
3) วิธีการนำไปใช้และการจัดการ (implementation and institutionalization) เป็นการใช้สื่อการสอน
หรือยุทธศาสตร์ในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่อง และใช้นวัตกรรมการศึกษาเป็นประจำในองค์กร และ
4) นโยบาย หลักการและกฎระเบียบข้อบังคับ (policies and regulations) เป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับ
ของสังคมที่ส่งผลต่อการแพร่กระจาย และการใช้เทคโนโลยีการศึกษา

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เป็นการนำสิ่งต่างๆ
ที่ได้ทำการออกแบบ การผลิตและการใช้ซึ่งเป็นกระบวนการของการพัฒนาใช้ในการพัฒนาสื่ออุปกรณ์
อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล โดยผู้ออกแบบต้องตรวจสอบว่าสิ่งที่ผลิตมานั้นมีคุณภาพ
และสามารถใช้ในการสอนและการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากร
พัฒนาสื่อที่นำมาใช้สอนเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพก่อนที่จะนำไปใช้

บทสรุป

การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
ในการจัดการเรียนรู้ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ครูต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อเสริมสร้าง
และยกระดับคุณภาพบุคลากรทางการศึกษาให้มีความก้าวหน้า ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนไปเป็น
นักออกแบบการเรียนรู้ (Learning Designer) และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบการเรียนการสอน
การเข้าถึงและการจัดการข้อมูล การวัดและประเมินผล และการสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ที่สามารถ
ขับเคลื่อนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เพราะเมื่อครูมีทักษะ และความสามารถในการใช้
เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม จะช่วยยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง
เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต นอกจากนี้ การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู
จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา และการเสริมสร้างทักษะของนักเรียน
ในการเผชิญกับความท้าทายของโลกยุคดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและ
ยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของนักเรียนแต่ละคนก็สิ่งสำคัญ ครูที่มี
สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้จะสามารถบริหารจัดการและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูจึงต้อง
ปรับตัวและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะสามารถ
ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแก้ปัญหาที่ช่วยให้
นักเรียนมีความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาและความท้าทายต่างๆ ในชีวิตประจำวันและในอนาคต
ดังนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ปัจจัยภายในสถานศึกษา
ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา และปัจจัยด้านครู ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้
ของครูเป็นอย่างยิ่ง เมื่อครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะส่งผลให้
นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต การพัฒนา
การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อ
คุณภาพการศึกษาและการพัฒนาทักษะของนักเรียนในการเผชิญกับความท้าทายในยุคที่เทคโนโลยีและ
สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
จะช่วยสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับนักเรียนในการเติบโตและประสบความสำเร็จในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชญาณิก. (2563). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล. (2563). *แผนพัฒนาสมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จริพร โชติพิบูลย์ทรัพย์. (2565). การบริหารการศึกษาเชิงรุกแบบผสมผสาน (Hybrid Education) กับยุคการศึกษา 4.0 ในสถาบันอุดมศึกษา. *Journal of Modern Learning Development*, 7(7): 361.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปากร ศึกษาศาสตร์*, 5(3): 7-20.
- ฐาปณีย์ ธรรมเมธา. (2564). *ขอบข่ายเทคโนโลยีการศึกษา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.resourcesforeducationaltechnology.blogspot.com> [18 กุมภาพันธ์ 2568].
- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2556). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ (สสวท)*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://thaicyberu.go.th.pdf> [25 เมษายน 2568].
- ปริศนา กาญจนกันทร และสุพรรณิ ไชยอำพร. (2562). ตัวแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารพัฒนาสังคม*, 21(2): 164-175.
- พีระวัตร จันทกุล. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนาวดี เทียงตรง. (2564). การศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). *Digital Learning*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). *จากการเรียนรู้ออนไลน์สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้.
- ศศิพร เหมือนศรีชัย. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ERP software ของผู้ใช้งานด้านบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 8(22): 38-51.
- สนธยา หลักทอง. (2563). การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการรู้ดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(4): 234-248.
- สมชนก ลาดดก. (2559). การพัฒนาโมเดลการวัดบทบาทครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัด. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), 353-360.
- สรายุทธ วรเวก. (2563). รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565-2567) ฉบับปรับปรุง (2566-2570) พ.ศ. 2567*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ccs1.go.th> [25 เมษายน 2568].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570*. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา.
- สุกัญญา แซ่มะน้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: พิษณุโลกดอทคอม.
- สุกัญญา แซ่มะน้อย. (2565). *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัศน์ ภูมิภาค. (2558). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวิสเสริมด้วยแบบฝึกที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติในการใช้งานโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุพจน์ สุทธารธรรม และ ณัฐพงศ์ พลสยาม. (2559). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เรื่อง ฮาร์ดแวร์ด้วยเทคโนโลยี Augmented Reality*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Hough, J.B. and Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison-Westlu.
- Lin, L-C. (2009). Data Management and Security in Qualitative Research. *Dimensions of Critical Care Nursing*, 28(3): 132-137.
- Napate, S., Maity, P., & Baheti, P. (2020). Digital transformation of management education. *American International Journal of Business Management*, 3(9): 19-23.
- Omarsaib, M., Rajkoomar, M., & Naicker, N. (2022). Digital pedagogies of academic librarians in the fourth industrial revolution. In T. M. Masenya (Ed.), *Innovative technologies for enhancing knowledge access in academic libraries*, 1, 247-270.
- Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of innovations*. 4th edition. The Free Press. New York.

